

6. Skowrońska-Bocian E., *Prawo cywilne. Część ogólna. Zarys wykładu*, Warszawa 2005, s. 97
7. Smólska-Korpała M., *Ochrona dóbr osobistych w świetle ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska*, «NP» 1981, nr 3, s. 5

УДК 347

Білецька Ю. Ю.

*аспірантка, юридичний факультет
Західноукраїнського національного
університету*

ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Випадкова помилка співробітника може стати предметом багатомільйонного позову. Захистити компанію від зайвих витрат з відшкодування збитків дозволить страхування професійної відповідальності.

В.В. Шахов трактує страхування відповідальності як «самостійну сферу страхової діяльності, яка об'єднує ряд видів страхування, які передбачають обов'язки страховика відшкодувати шкоду, заподіяну страхувальником (фізичною або юридичною особою) життю, здоров'ю або майну третіх осіб» [1, с. 27]. Страхування професійної відповідальності пов'язане із можливістю пред'явлення претензій особам за наслідки допущених ними помилок під час виконання професійних обов'язків, вказаних у страховому полісі.

Такий вид відповідальності належить до специфічних видів страхування цивільно-правової відповідальності. Страхування професійної відповідальності в багатьох країнах світу здійснюється в обов'язковій формі. Так, для отримання ліцензії на приватну професійну діяльність для певних категорій фахівців необхідним є наявність страхового поліса. В Україні відповідно до п. 27 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про страхування» в обов'язковій формі здійснюється страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам, за переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України. Для здійснення такого виду страхування Кабінет Міністрів України, якщо інше не визначено законом, встановлює порядок та правила його проведення, форми типового договору, особливі умови ліцензування обов'язкового страхування, розміри страхових сум та максимальні розміри страхових тарифів або методику актуарних розрахунків (ч. 2 ст. 7 Закону України «Про страхування»).

Варто зазначити, що для здійснення професійної діяльності приватного виконавця, останній зобов'язаний застрахувати свою цивільно-правову відповідальність перед третіми особами. Приватний виконавець не має права

здійснювати виконавчі дії, якщо сума стягнення за виконавчим документом з урахуванням сум за виконавчими документами, що вже перебувають у нього на виконанні, перевищує мінімальний розмір страхової суми за договором страхування цивільно-правової відповідальності приватного виконавця. У такому разі приватний виконавець зобов'язаний укласти договір страхування на належну страхову суму (ч. 4 ст. 24 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»). Наявність договору страхування є обов'язковою умовою допуску до здійснення професійної діяльності.

Особливість страхування професійної відповідальності полягає в обов'язку страховика згідно з договором страхування виплатити компенсацію страхувальнику за позовом третьої сторони за шкоду, заподіяну їй страхувальником через недбалість або помилку при виконанні ним своїх професійних обов'язків. Відтак, вина страхувальника може проявлятися у формі необережності або умислу.

Виділяють такі групи ризиків, на випадок яких проводиться страхування професійної діяльності:

1) ризики, пов'язані із нанесенням шкоди життю і здоров'ю, тобто можливість завдання тілесних пошкоджень. Сюди відносять: страхування професійної відповідальності хірургів, стоматологів, фармацевтів, косметологів, масажистів тощо;

2) ризики, пов'язані зі заподіянням матеріальної шкоди. Сюди відносять: страхування професійної відповідальності інженерів, експертів, адвокатів, бухгалтерів, аудиторів, нотаріусів, фінансистів та ін. [4, с. 34].

Страхові суми з цього виду страхування встановлюють за домовленістю сторін. Ставка страхового платежу залежить від професії, віку, стажу роботи, загальної кількості працівників. Страхові тарифи встановлюють у відсотках до річного доходу страхувальника. Договори укладають на один або декілька років. Страховик зобов'язується згідно з договором страхування виплатити страхувальникові компенсацію за будь-яким позовом третьої сторони за збиток, заподіяний їй страхувальником через недбалість або помилку.

Основу професійної відповідальності становить порушення контракту між професіоналом і клієнтом щодо надання послуг. Будь-яка особа, яка придбає послугу, розраховує на компетентність і сумлінність професіонала. Якщо клієнтові завдано шкоди, він має право притягти до відповідальності професіонала в судовому порядку [5, с. 224].

Відповідальність за помилки або упушення, що їх припустилася особа під час виконання професійних обов'язків, базується на законодавчих та нормативних актах, які регламентують зобов'язання сторін в тій чи іншій сферах діяльності.

Розмір страхового відшкодування визначається договором страхування при добровільному страхуванні. При обов'язковому – мінімальна сума визначається чинним законодавством або згодою сторін [6, с. 385-387].

Страхова сума встановлюється за згодою сторін, але не може бути меншою 1000-кратного розміру прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня року, в якому укладається договір обов'язкового страхування (п.8 Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування професійної відповідальності призначених органів з оцінки відповідності та визнаних незалежних організацій за шкоду, яку може бути заподіяно третім особам»).

Підсумовуючи вище сказане необхідно зазначити, що страхування професійної відповідальності займає важливу нішу у професійній діяльності. Доцільним є його поширення й шляхом державного стимулювання, що зумовить розвиток сучасного суспільства.

ЛІТРАТУРА:

1. Шахов В.В. *Страхование* Изд. 3-е, [перераб. и доп.]. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. 311 с.
2. Про страхування : Закон України : від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
3. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України : від 2 червня 2016 р. № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>
4. Харитонов Є.О., Токарева В.О. *Організаційно-правове забезпечення страхової діяльності в Україні: навчально-методичний посібник*. Одеса: Фенікс, 2020. 122 с.
5. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. *Страхування: навчальний посібник*. Суми: Сумський державний університет, 2020. 350 с.
6. Безугла В.О., Постіл І.І., Шаповал Л.П. *Страхування: навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 582 с.
7. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування професійної відповідальності призначених органів з оцінки відповідності та визнаних незалежних організацій за шкоду, яку може бути заподіяно третім особам : Постанова Кабінету Міністрів України : від 4 жовтня 2017 року №751. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2017-%D0%BF#Text>